

Rola samorządów w polityce zagranicznej

2013-01-14

Ogólnopolska konferencja „Rola samorządów w polityce zagranicznej RP” zorganizowana w dniach 5-6 grudnia 2012 r. w Warszawie przez Związek Miast Polskich w ramach wspieranego przez MSZ projektu pod tym samym tytułem, była znakomitą okazją do dyskusji na temat polskiej polityki zagranicznej, z perspektywy lokalnej i regionalnej.

Czy okazja ta została w pełni wykorzystana mogą odpowiedzieć uczestnicy spotkania, którzy wielokrotnie wyrażali zadowolenie, że problematyka działań prowadzonych na arenie międzynarodowej przez samorządy wymaga większego zainteresowania ze strony Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, jak również bardziej intensywnej wymiany doświadczeń. Nie ulega wątpliwości, że obszar współpracy międzynarodowej to nie tylko szeroka gama wyzwań, tematów i form kontaktów, ale także budowanie wizerunku Polski i realizacja jej racji stanu. Mając świadomość tego faktu, uczestnicy konferencji – prezydenci i burmistrzowie oraz przedstawiciele Miast Członkowskich Związku Miast Polskich zaangażowani w realizację polityki międzynarodowej - wyrażali oczekiwania dotyczące wsparcia ich działań, uproszczenia procedur administracyjnych i projektowych oraz uproszczenia języka przewodników i informatorów projektowych, a także wytycznych do realizacji współpracy zagranicznej z wrażliwymi obszarami i krajami. Potrzebne są także nowe instrumenty prawne pozwalające na realizację współpracy między gminami w obszarach przygranicznych, a także takie, które ułatwią i zachęcą samorządy - zwłaszcza mniejsze - do zaangażowania w projekty i szukania nowych źródeł finansowania. Budowaniu wizerunku Polski na arenie międzynarodowej służą **Priorytety Polskiej Polityki Zagranicznej**. W oparciu o te wytyczne samorządy powinny tworzyć swoje plany współpracy.

Te priorytety to:

1. Silna Polska w silnej unii politycznej;
2. Polska jako wiarygodny sojusznik w stabilnym łańdźwie euroatlantyckim;
3. Polska otwarta na różne wymiary współpracy regionalnej;
4. Strategia polskiej współpracy rozwojowej, promocji demokracji i praw człowieka;
5. Promocja Polski za granicą;
6. Nowa jakość w relacjach z Polonią i Polakami za granicą;
7. Skuteczna służba zagraniczna.

Wśród prelegentów i panelistów byli prezydenci i burmistrzowie polskich miast, przedstawiciele parlamentu i Ministerstwa Spraw Zagranicznych, członkowie władz regionalnych i organizacji międzynarodowych oraz eksperci Instytutu Spraw Publicznych.

Punktem wyjścia do dyskusji były wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Instytut Spraw Publicznych (**Współpraca zagraniczna polskich samorządów. Wnioski z badań**). Główne wnioski z tej ekspertyzy kreślą ogólny obraz samorządów, z których ponad 72% deklaruje realizowanie współpracy międzynarodowej uzasadniając to szansą na: tworzenie możliwości wymian dla mieszkańców, promocję, korzystanie z dobrych praktyk partnerów i przeniesienie ich na grunt lokalny. Współpraca ta w dużym zakresie odbywa się po konsultacjach społecznych głównie

z organizacjami pozarządowymi, ale niestety dość rzadko z obywatelami, a jeszcze rzadziej z przedstawicielami administracji centralnej.

Współpraca międzynarodowa samorządów najczęściej opiera się na stałym partnerstwie na podstawie podpisanej umowy lub podpisanego listu intencyjnego. Ponad połowa samorządów deklaruje współpracę z partnerami zagranicznymi w ramach projektów, podejmowanie swoich działań na podstawie stałego dwu-, trój- lub wielostronnego partnerstwa bez podpisanego dokumentu, a także w ramach przynależności do organizacji, czy sieci zrzeszających podmioty z różnych krajów. Najpopularniejszym rodzajem aktywności na poziomie międzynarodowym są, według respondentów: oficjalne wizyty przedstawicieli lokalnych władz i urzędników, współpraca szkół lub innych placówek oświatowych, wspólne projekty i wydarzenia sportowe oraz wymiany mieszkańców. Rzadszym rodzajem aktywności samorządów są misje gospodarcze i współpraca podmiotów gospodarczych. Najczęściej wymienianym kierunkiem międzynarodowej współpracy samorządów są Niemcy, a na kolejnym miejscu znajduje się Ukraina, dalej: Francja, Litwa, Węgry, Słowacja, Czechy, Rosja i Białoruś.

Wiele emocji wzbudziła dyskusja wokół wsparcia, jakiego oczekują samorzady od Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Wiceminister Jerzy Pomianowski przyznał, że klasyczna dyplomacja bez udziału i zaangażowania międzynarodowego samorządów, byłaby w dzisiejszych czasach uboga i anachroniczna. Wkład w politykę zagraniczną państwa polskiego w takim samym stopniu pochodzi dziś od obywateli i ich organizacji oraz od samorządów, co od urzędników administracji centralnej. Wyrazem uznania dla roli, jaką w tej dziedzinie odgrywają samorzady są aż trzy z siedmiu Priorytetów Polskiej Polityki Międzynarodowej, w których realizacji resort przewiduje poważny udział samorządów. Jednocześnie przedstawiciel resortu spraw zagranicznych zapewnił, że wiele działań samorządów, będących realizacją polskiej polityki międzynarodowej, może liczyć na wsparcie finansowe ze strony MSZ. Fakt ten uznany został za obiecujący nową jakość kontaktów z MSZ.

Mimo to samorządowcy podkreślali, że potrzebna im jest dużo większa aktywność niż ogłoszenie siedmiu priorytetów polskiej polityki zagranicznej, apelowali też o organizowanie przez ministerstwo pakietu szkoleń dotyczących umiejętności poruszania się w innych niż europejskie obszarach kulturowych, a także podkreślali potrzebę lepszego informowania i wsparcia merytorycznego dla samorządów – szczególnie mniejszych, które, jak przyznali wszyscy uczestnicy konferencji, faktycznie realizują politykę zagraniczną Polski, a często czują się osamotnione, zmuszone do intuicyjnego działania.

W **Deklaracji** końcowej uczestnicy konferencji wyrazili nadzieję, że coraz szerzej i intensywniej w polskiej polityce zagranicznej uwzględniany będzie wymiar samorządowy a partnerzy ze wszystkich szczebli administracji samorządowej będą równorzędnie traktowani. Deklaracja samorządowców zawiera także apel do Ministerstwa Spraw Zagranicznych o zagwarantowanie finansowych źródeł wsparcia dla najważniejszych form aktywności międzynarodowej samorządów, w tym dla Stałej Konferencji Współpracy Zagranicznej Gmin, Powiatów i Województw.